

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Προς μια σταδιακή και συντονισμένη προσέγγιση για την αποκατάσταση της ελεύθερης κυκλοφορίας και την άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα — COVID-19

(2020/C 169/03)

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πανδημία της νόσου COVID-19 έχει προκαλέσει μια πρωτόγνωρη κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Η απουσία αποτελεσματικής θεραπείας ή ενός εμβολίου, σε συνδυασμό με την εκθετική αύξηση των λοιμώξεων στην Ευρώπη από τον Φεβρουάριο του 2020, οδήγησαν πολλά κράτη μέλη της ΕΕ και συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν ⁽¹⁾ (στο εξής: κράτη μέλη) να εφαρμόσουν εκτεταμένα μέτρα στις κοινότητες, συμπεριλαμβανομένου του περιορισμού και της τήρησης φυσικής απόστασης. Σχεδόν σε όλα τα κράτη μέλη, οι περιορισμοί στην ελεύθερη κυκλοφορία με στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας —συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα ⁽²⁾— αποτελούσαν μέρος των εν λόγω μέτρων. Επιπλέον, εφαρμόστηκαν περιορισμοί στις μη ουσιώδεις μετακινήσεις στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, μετά τις συστάσεις της Επιτροπής της 16ης Μαρτίου ⁽³⁾, της 8ης Απριλίου ⁽⁴⁾ και της 8ης Μαΐου ⁽⁵⁾, καθώς και τις οδηγίες ⁽⁶⁾ που δημοσιεύτηκαν στις 30 Μαρτίου προς υποστήριξη αυτών.

Τις τελευταίες εβδομάδες, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη έχουν εμβαθύνει τον συντονισμό, την κοινή δράση και την ανταλλαγή πληροφοριών. Αυτό έχει συμβάλει στον μετριασμό των επιπτώσεων των εν λόγω περιορισμών, επιτρέποντας την αποκατάσταση ορισμένων πτυχών της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς, όπως είναι μεταξύ άλλων η παράδοση βασικών αγαθών και υπηρεσιών σε ολόκληρη την Ευρώπη και η ελεύθερη κυκλοφορία για ουσιώδεις διασυνοριακές μετακινήσεις. Τα πρώτα μέτρα αποσκοπούσαν στην επίτευξη ισορροπίας μεταξύ, αφενός, του στόχου καθυστέρησης της εξάπλωσης της επιδημίας και της μείωσης του κινδύνου άσκησης υπερβολικής πίεσης στα συστήματα υγείας και, αφετέρου, της ανάγκης περιορισμού των αρνητικών επιπτώσεων στην ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, αγαθών και υπηρεσιών.

Καθώς η κατάσταση στον τομέα της υγείας βελτιώνεται σταδιακά, η ισορροπία αυτή θα πρέπει να αλλάξει ώστε να υπάρξει επιστροφή προς την απεριόριστη ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων και την αποκατάσταση της ακεραιότητας του χώρου Σένγκεν, ενός από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η άρση των περιορισμών αποτελεί καίριο σημείο για την οικονομική ανάκαμψη. Ο περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας και η επαναφορά των εσωτερικών συνόρων βλάπτουν την ενιαία αγορά και την ομαλή λειτουργία των εφοδιαστικών αλυσίδων. Πέραν αυτού, βλάπτουν τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής μας, βάσει του οποίου οι πολίτες μπορούν να ταξιδεύουν ελεύθερα διασχίζοντας τα σύνορα, ως εργαζόμενοι, φοιτητές, μέλη οικογενειών ή τουρίστες. Πρέπει να εργαστούμε για την αποκατάσταση αυτού του καίριου επιτεύγματος της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να καλέσει τα κράτη μέλη να συμμετάσχουν σε μια διαδικασία εκ νέου ανοίγματος της απεριόριστης διασυνοριακής κυκλοφορίας εντός της Ένωσης. Η αποκατάσταση της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων και η άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα πρέπει να είναι μια σταδιακή διαδικασία, καθώς το κύριο μέλημα είναι οι ζωές και η υγεία των πολιτών. Ως εκ τούτου, πρωταρχική προϋπόθεση για την αποκατάσταση των μετακινήσεων θα είναι η επιδημιολογική κατάσταση, με συμπληρωματικά μέτρα —όπως οι απαιτήσεις υγειονομικής ασφάλειας στους διάφορους τρόπους μετακινήσεων και διαμονής— για τον μετριασμό των κινδύνων για την υγεία. Το εκ νέου άνοιγμα των διασυνοριακών μετακινήσεων αποτελεί μία από τις προϋποθέσεις για την αποκατάσταση του τουρισμού και των μεταφορών.

Η Επιτροπή, μαζί με την παρούσα ανακοίνωση, προτείνει πακέτο μέτρων για την επαναφορά του τουριστικού οικοσυστήματος, δεδομένου ότι αποτελεί έναν από τους μοχλούς οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής ανάπτυξης της Ευρώπης. Η παρούσα ανακοίνωση προσδιορίζει ότι η σταδιακή άρση των εγχώριων και των διασυνοριακών περιορισμών, σύμφωνα με την αρχή της μη διάκρισης, θα πρέπει να συνοδεύεται από τη σταδιακή εκ νέου θέσπιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των Ευρωπαίων και την άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα.

⁽¹⁾ Οι συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν είναι η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Ελβετία.

⁽²⁾ Όπως αναφέρεται στο σημείο 18 των κατευθυντήριων οδηγιών C(2020) 1753 της Επιτροπής, της 16ης Μαρτίου 2020, τα κράτη μέλη μπορούν να επαναφέρουν προσωρινούς συνοριακούς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα εάν αιτιολογούνται για λόγους δημόσιας πολιτικής ή εσωτερικής ασφάλειας. Σε εξαιρετικά κρίσιμη κατάσταση, ένα κράτος μέλος μπορεί να προσδιορίσει την ανάγκη επαναφοράς συνοριακών ελέγχων ως αντίδραση στον κίνδυνο που συνιστά μια μολυσματική νόσος. Τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιούν την επαναφορά συνοριακών ελέγχων σύμφωνα με τον κώδικα συνόρων του Σένγκεν.

⁽³⁾ COM(2020) 115 τελικό.

⁽⁴⁾ COM(2020) 148 τελικό.

⁽⁵⁾ COM(2020) 222.

⁽⁶⁾ Οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή του προσωρινού περιορισμού των μη ουσιωδών μετακινήσεων προς την ΕΕ, με τη διευκόλυνση των ρυθμίσεων διέλευσης για τον επαναπατρισμό των πολιτών της ΕΕ και με τις συνέπειες στην πολιτική θεωρήσεων, C(2020) 2050, 30 Μαρτίου 2020.

II. ΚΟΙΝΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ

Στις 15 Απριλίου 2020 η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου εξέδωσαν κοινό ευρωπαϊκό χάρτη πορείας για την άρση των μέτρων ανάσχεσης της πανδημίας COVID-19 (στο εξής: κοινός χάρτης πορείας). Ο κοινός χάρτης πορείας παρέχει δέσμη συστάσεων προς τα κράτη μέλη για τη σταδιακή άρση των μέτρων που έχουν ληφθεί και τα καλεί να υιοθετήσουν μια σταδιακή προσέγγιση για την αποκατάσταση της απεριόριστης ελεύθερης κυκλοφορίας και την άρση των προσωρινών ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα που εφαρμόζονται από τα περισσότερα κράτη μέλη. Επιπλέον, προβλέπει σε δεύτερη φάση τον τερματισμό των περιορισμών στις μη ουσιώδεις μετακινήσεις στην ΕΕ μέχρι τα εξωτερικά σύνορα, κάτι που υπόκειται σε συνεχή αξιολόγηση από την Επιτροπή.

Ο κοινός χάρτης πορείας καλεί την Επιτροπή 1) να εξακολουθήσει να αναλύει την **αναλογικότητα των μέτρων** που λαμβάνουν τα κράτη μέλη σχετικά με την πανδημία της COVID-19, καθώς εξελίσσεται η κατάσταση, και 2) να ζητήσει την άρση των μέτρων που κρίνονται δυσανάλογα, ιδίως όταν έχουν αντίκτυπο στην ενιαία αγορά. Επιπλέον, τονίζει το κοινό ευρωπαϊκό ενδιαφέρον για την αποκλιμάκωση, **με συντονισμένο τρόπο**, των μέτρων για την COVID-19. Πέραν του επείγοντος χαρακτήρα της καταπολέμησης της πανδημίας της COVID-19 και των άμεσων συνεπειών της, οι κοινωνίες και οι οικονομίες της Ευρώπης πρέπει να επανέλθουν στην κανονική κατάσταση λειτουργίας. Η άρση των περιορισμών στις μετακινήσεις και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα θα πρέπει να επανεξεταστεί παράλληλα με τη διαδικασία άρσης των περιορισμών εντός της επικράτειας των κρατών μελών. Όλα τα βήματα θα πρέπει να ληφθούν με πλήρη επίγνωση των κινδύνων πυροδότησης ενός δεύτερου κύματος μετάδοσης στην κοινότητα, το οποίο θα απαιτούσε την εκ νέου εισαγωγή περισσότερου αυστηρών μέτρων ανάσχεσης. Επίσης, ο κοινός χάρτης πορείας επισημαίνει ότι θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην κατάσταση των γειτονικών χωρών της ΕΕ. Η Επιτροπή, σύμφωνα με την ανακοίνωσή της «Στήριξη των Δυτικών Βαλκανίων για την αντιμετώπιση της COVID-19 και την ανάκαμψη μετά την πανδημία»^(*), είναι έτοιμη να συνδέσει στενά την εν λόγω περιοχή με την υλοποίηση του κοινού χάρτη πορείας.

Ο κοινός χάρτης πορείας αναφέρεται σε τρία ζητήματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον έχει έρθει η στιγμή για τη σταδιακή άρση των περιορισμών στις μετακινήσεις και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα: 1) επιδημιολογικά κριτήρια· 2) ικανότητες των συστημάτων υγείας· και 3) ικανότητες κατάλληλης παρακολούθησης. Σ' αυτό το πλαίσιο, διευκρινίζει ότι οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα και οι υποκείμενοι περιορισμοί στις μετακινήσεις, που εφαρμόζονται επί του παρόντος, θα πρέπει να αρθούν μόλις η επιδημιολογική κατάσταση συγκλίνει επαρκώς και οι κανόνες τήρησης φυσικής απόστασης εφαρμόζονται ευρέως και υπεύθυνα.^(*) Στον κοινό χάρτη πορείας επαναλαμβάνεται ότι η σταδιακή άρση των περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία και το εκ νέου άνοιγμα των συνόρων θα πρέπει να ισχύουν κατά προτεραιότητα για τους διασυνοριακούς και τους εποχιακούς εργαζομένους και ότι θα πρέπει να αποφεύγεται κάθε διάκριση σε βάρος των μετακινούμενων εργαζομένων της ΕΕ^(*).

III. ΑΡΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΑΝΑΣΧΕΣΗΣ ΤΗΣ COVID 19 ΣΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΦΑΣΕΙΣ

Η διαδικασία για την άρση των περιορισμών στις μετακινήσεις και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα θα απαιτήσει τη στάθμιση και την εξισορρόπηση διαφορετικών κριτηρίων, λαμβάνοντας υπόψη την ειδική επιδημιολογική κατάσταση σε κάθε κράτος μέλος, η οποία ενδέχεται με τη σειρά της να διαφέρει μεταξύ περιοχών και περιφερειών. Η εν λόγω αντικειμενική βάση είναι απαραίτητη για να εξασφαλιστεί ότι οι περιορισμοί αίρονται κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις. Οι φάσεις που προτείνονται στην παρούσα ανακοίνωση θα πρέπει να υλοποιηθούν με συντονισμένο τρόπο. Επιπλέον, θα πρέπει να είναι ευέλικτες και, μεταξύ άλλων, να δίνεται η δυνατότητα επαναφοράς ορισμένων μέτρων σε περίπτωση που το απαιτεί η επιδημιολογική κατάσταση, ή να επιτρέπεται πράγματι η ταχύτερη άρση των μέτρων σε περίπτωση που το επιτρέπει η κατάσταση. Το χρονοδιάγραμμα της διαδικασίας θα επηρεαστεί επίσης από τη συμμόρφωση των πολιτών με τα μέτρα τήρησης φυσικής απόστασης. Όλες οι φάσεις θα πρέπει να βασίζονται στην αξιολόγηση της εξελισσόμενης κατάστασης και στη διαρκή παρακολούθηση των κριτηρίων. Για τον σκοπό αυτό, ο μηχανισμός συντονισμού που προβλέπεται στην ενότητα IV θα είναι καθοριστικός για τη διασφάλιση τόσο της αμοιβαίας εμπιστοσύνης όσο και της επιχειρησιακής συνοχής.

III.1. Κριτήρια

Η άρση των περιορισμών στις μετακινήσεις και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα πρέπει να βασίζεται στην προσεκτική εξέταση της επιδημιολογικής κατάστασης σε ολόκληρη την Ευρώπη και σε μεμονωμένα κράτη μέλη. Τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε εθνικό επίπεδο για τη σταδιακή άρση των περιορισμών στις μετακινήσεις θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη: α) την αξιολόγηση της προσέγγισης των επιδημιολογικών καταστάσεων στα κράτη μέλη, σε συνδυασμό με β) την ανάγκη να εφαρμοστούν μέτρα ανάσχεσης, συμπεριλαμβανομένης της τήρησης φυσικής απόστασης κατά τη θεμελίωση και τη διατήρηση της εμπιστοσύνης στις

^(*) COM(2020) 315 τελικό.

^(*) Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC), σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα τηρεί χάρτη με τα επιδημιολογικά δεδομένα σε περιφερειακό επίπεδο, τα οποία θα επικαιροποιούνται τακτικά.

^(*) Κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή στις 30 Μαρτίου 2020: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330(03)).

κοινωνίες, και γ) την αναλογικότητα, δηλαδή τη σύγκριση μεταξύ των οφελών της διατήρησης γενικευμένων περιορισμών και των οικονομικών και κοινωνικών παραμέτρων, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στη διασυνοριακή κινητικότητα του εργατικού δυναμικού ⁽¹⁰⁾ και στο διασυνοριακό εμπόριο εντός της ΕΕ. Τα εν λόγω κριτήρια θα καταστήσουν δυνατή μια σταδιακή, ευέλικτη και συντονισμένη προσέγγιση για την άρση των ελέγχων και των περιορισμών στις μετακινήσεις.

Έπειτα από διαβουλεύσεις με την «ομάδα ενημέρωσης για την COVID-19 – εσωτερικές υποθέσεις» (COVID-19 Information Group – Home Affairs) και λαμβάνοντας υπόψη τις επιστημονικές γνωμοδοτήσεις του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων, η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέλη να εξετάσουν τα ακόλουθα στοιχεία και πολιτικά ζητήματα για την άρση των περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα.

α) *Επιδημιολογική κατάσταση*

Οι περιορισμοί στις μετακινήσεις εντός της ΕΕ θα πρέπει πρώτα να αρθούν σε περιοχές με συγκρίσιμη επιδημιολογική κατάσταση, βάσει των οδηγιών που εκδίδει το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων, και εκεί όπου υπάρχουν επαρκείς ικανότητες όσον αφορά τα νοσοκομεία, τις εξετάσεις, την επιτήρηση και την ιχνηλάτηση επαφών. Αυτό είναι απαραίτητο για την πρόληψη μέτρων που εισάγουν διακρίσεις και για τη διασφάλιση συντονισμένης δράσης σε ολόκληρη την ΕΕ. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, αναπτύσσει και θα επικαιροποιεί συνεχώς χάρτη ⁽¹¹⁾ με το επίπεδο μετάδοσης της COVID-19, μεταξύ άλλων και σε υποεθνικό επίπεδο (επίπεδο NUTS3). Σκοπός του χάρτη είναι η παροχή πληροφοριών σε ενωσιακό επίπεδο, οι οποίες θα χρησιμοποιούνται από τις αρχές, τις επιχειρήσεις μεταφορών και τους παρόχους υπηρεσιών. Είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να παρέχουν στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων τις απαραίτητες πληροφορίες παρακολούθησης, ούτως ώστε ο χάρτης να επικαιροποιείται συνεχώς και να χρησιμοποιείται ως αξιόπιστη πηγή αναφοράς και από τους πολίτες μεταξύ άλλων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλλουν τα απαραίτητα δεδομένα στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων ή μέσω της επιτροπής υγειονομικής ασφάλειας, προκειμένου να εξασφαλίζεται η κατά το δυνατόν ακριβής, συγκρίσιμη και αποδοτική περιφερειακή παρακολούθηση των επιπέδων μετάδοσης, συμπεριλαμβανομένων των ποσοστών μετάδοσης, των ποσοστών λοιμώξεων, των ποσοστών εισαγωγής σε μονάδες εντατικής θεραπείας και των ποσοστών εξετάσεων.

Η κατάσταση σε κάθε κράτος μέλος ή σε υποεθνικές περιφέρειες ή περιοχές ανά πάσα στιγμή πρέπει να αποτελεί μέρος εντατικών και συνεχώς επικαιροποιημένων εκστρατειών επικοινωνίας. Αυτό είναι απαραίτητο για να εξασφαλιστεί ότι όσοι διασχίζουν τα σύνορα μπορούν να σχεδιάζουν και να δρουν με βάση διαφανή στοιχεία και με πλήρη επίγνωση της κατάστασης, ώστε να μπορούν να αναλάβουν την ατομική τους ευθύνη για την εφαρμογή των συστάσεων για την υγεία όταν μετακινούνται. Η Επιτροπή θα υποστηρίξει την εν λόγω επικοινωνιακή προσπάθεια, συνεχίζοντας να δημοσιεύει στον ιστότοπό της, μεταξύ άλλων, τον κατάλογο των ελέγχων που εφαρμόζονται στα εσωτερικά σύνορα ανά πάσα στιγμή ⁽¹²⁾.

β) *Μέτρα ανάσχεσης, συμπεριλαμβανομένης της τήρησης φυσικής απόστασης*

Προϋπόθεση για την άρση των περιορισμών στις μετακινήσεις, και σε διασυνοριακό επίπεδο μεταξύ άλλων, είναι η ικανότητα να διασφαλίζεται ότι τα μέτρα ανάσχεσης, όπως η τήρηση φυσικής απόστασης, μπορούν να εφαρμοστούν καθ' όλη τη διάρκεια ενός ταξιδιού, από την αφετηρία έως τον προορισμό, συμπεριλαμβανομένης της διέλευσης των συνόρων. Σε περίπτωση που η τήρηση φυσικής απόστασης είναι πιο δύσκολο να εξασφαλιστεί, απαιτείται η θέσπιση πρόσθετων διασφαλίσεων και μέτρων που θα οδηγούν σε ισοδύναμα επίπεδα προστασίας, σύμφωνα με τις συστάσεις που εκδίδονται για τον τομέα των μεταφορών και της φιλοξενίας ⁽¹³⁾. Στο πλαίσιο αυτό, χρήσιμες αποδεικνύονται οι εφαρμογές ιχνηλάτησης επαφών και, σύμφωνα με τις πρόσφατες οδηγίες ⁽¹⁴⁾ του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων και το έγγραφο καθοδήγησης για τις εφαρμογές που στηρίζουν την καταπολέμηση της πανδημίας COVID-19 σε σχέση με την προστασία των δεδομένων ⁽¹⁵⁾, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη δημοσίευσαν πρωτόκολλο για τις αρχές διαλειτουργικότητας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι συγκεκριμένες εφαρμογές ιχνηλάτησης επαφών που χρησιμοποιούνται σε προαιρετική βάση μπορούν να λειτουργούν σε διασυνοριακό επίπεδο και να είναι αξιόπιστες οπουδήποτε και αν βρίσκονται οι χρήστες τους στην Ευρώπη ⁽¹⁶⁾.

Ενώ αναμένεται τα μέτρα ανάσχεσης να χαλαρώσουν στο πλαίσιο μιας συνολικής στρατηγικής αποκλιμάκωσης, θα εξακολουθήσει να υπάρχει ανάγκη για ορισμένα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων μεμονωμένων μέτρων τήρησης φυσικής απόστασης και οργανωτικών μέτρων αποστασιοποίησης.

Όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν εξατομικευμένα μέτρα για τη μείωση του κινδύνου μετάδοσης του ιού ⁽¹⁷⁾. Οι εξετάσεις και η ενίσχυση της ικανότητας διεξαγωγής εξετάσεων, η ιχνηλάτηση επαφών και η χρήση απομόνωσης και καραντίνας σε περίπτωση πιθανών κρουσμάτων COVID-19 είναι υψίστης σημασίας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο να χρησιμοποιούν τις εξετάσεις —συστηματικά ή τυχαία ή βάσει ανάλυσης κινδύνου— ως μέσο παρακολούθησης του κινδύνου εκ νέου εξάπλωσης του ιού που συνδέεται με ταξιδιώτες οι οποίοι επιστρέφουν στη χώρα τους.

⁽¹⁰⁾ Για παράδειγμα, στους μεθοριακούς και εποχιακούς εργαζομένους.

⁽¹¹⁾ <https://qap.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/COVID-19.html>.

⁽¹²⁾ Βλ. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control_en.

⁽¹³⁾ C(2020) 3139 και C(2020) 3251.

⁽¹⁴⁾ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>.

⁽¹⁵⁾ C(2020) 2523 τελικό της 16.4.2020.

⁽¹⁶⁾ Πρωτόκολλο για τις αρχές διαλειτουργικότητας των εφαρμογών ιχνηλάτησης επαφών που χρησιμοποιούνται σε προαιρετική βάση, της 13ης Μαΐου 2020.

⁽¹⁷⁾ Τα μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν: συνεχή ενημέρωση του κοινού, παροχή συμβουλών στους ανθρώπους με συμπτώματα σχετικά με την απομόνωση και την επαφή με τις υπηρεσίες υγείας· υγιεινή των χεριών· κώδικα συμπεριφοράς για αναπνευστικά ζητήματα· τήρηση φυσικής απόστασης μεταξύ των ατόμων· χρήση μάσκας, η οποία μπορεί να θεωρηθεί μέσο ελέγχου στην πηγή (π.χ. για την πρόληψη της εξάπλωσης σταγονιδίων από προσβληθέντα άτομα με ή χωρίς συμπτώματα).

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη, θα συνεχίσει να συλλέγει σχετικές πληροφορίες από τα κράτη μέλη για να έχει πλήρη επισκόπηση των μέτρων ανάσχεσης, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων τήρησης φυσικής απόστασης που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη.

Οι πολίτες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να προστατεύουν τον εαυτό τους και τους άλλους μέσω υπεύθυνης συμπεριφοράς. Επομένως, απαιτείται συντονισμένη προσέγγιση όσον αφορά τα μέτρα τήρησης φυσικής απόστασης στα κράτη μέλη που έχουν αρχίσει να αίρουν τους περιορισμούς στις μετακινήσεις. Θα πρέπει να αποφεύγονται όσο το δυνατόν περισσότερο καταστάσεις όπου οι αντιφατικές πληροφορίες οδηγούν σε σύγχυση και έλλειψη συμμόρφωσης με την τήρηση φυσικής απόστασης. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να διασφαλίσουν ότι υπάρχει ένας ενιαίος, προσβάσιμος ιστότοπος τον οποίον θα μπορούν να συμβουλευτούν οι ταξιδιώτες πριν από τη μετακίνησή τους και ότι, κατά την είσοδο στο έδαφος των κρατών μελών, οι πολίτες θα λαμβάνουν αυτοματοποιημένο SMS, το οποίο θα περιέχει πληροφορίες για το εθνικό ή περιφερειακό σημείο ενημέρωσης σχετικά με τα ειδικά μέτρα και τους περιορισμούς που εφαρμόζονται κατά την πανδημία της COVID-19, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τον φορέα στον οποίον θα πρέπει να απευθυνθεί κανείς σε περίπτωση που αρχίσει να εμφανίζει συμπτώματα που σχετίζονται με την COVID-19.

γ) Οικονομικές και κοινωνικές παράμετροι

Η ενιαία αγορά είναι κοινός χώρος. Οι εφοδιαστικές αλυσίδες και οι πάροχοι υπηρεσιών δεν μπορούν να λειτουργούν με αόρατα τείχη, ιδίως στις παραμεθόριες περιοχές. Τα μέτρα που εφαρμόζονται για την προστασία της δημόσιας υγείας είναι σαφώς αναγκαία, αλλά έχουν υψηλό οικονομικό και κοινωνικό κόστος και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη ο αντίκτυπος στην εσωτερική αγορά. Δεδομένης της άνευ προηγουμένου κοινής ευρωπαϊκής προσπάθειας για την αναζωογόνηση της οικονομίας, οι περιορισμοί πρέπει να είναι αποτελεσματικοί και αναλογικοί και δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα αναγκαία όρια για την ανάσχεση της πανδημίας και την προστασία της δημόσιας υγείας.

Γενικά, οι περιορισμοί που εφαρμόστηκαν για την προστασία της δημόσιας υγείας, με σκοπό την καταπολέμηση της κρίσης της COVID-19, οδήγησαν σε σοβαρές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένης της κατάρρευσης της ζήτησης για προϊόντα και υπηρεσίες, η οποία οδήγησε στην ουσιαστική διακοπή εργασιών ορισμένων τομέων, όπως του ευρύτερου τουριστικού οικοσυστήματος για παράδειγμα, καθώς και σε διαταραχές στις εφοδιαστικές αλυσίδες και στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και των υπηρεσιών σε διασυνοριακό επίπεδο.

Καθώς τα κράτη μέλη καταφέρνουν να μειώσουν την κυκλοφορία του ιού, οι γενικευμένοι περιορισμοί στην ελεύθερη κυκλοφορία από και προς άλλες περιφέρειες ή περιοχές των κρατών μελών με παρεμφερές συνολικό προφίλ κινδύνου θα πρέπει να αντικατασταθούν από περισσότερο στοχευμένα μέτρα, συμπληρωματικά προς τα μέτρα τήρησης φυσικής απόστασης, αποτελεσματικής ιχνηλάτησης και εξετάσεων οποιωνδήποτε πιθανών κρουσμάτων. Η χαλάρωση των εναπομεινάντων περιορισμών στις διασυνοριακές μετακινήσεις, όσον αφορά τους βασικούς τομείς της υγείας και της κοινωνικής και οικονομικής δραστηριότητας, θα πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί προτεραιότητα μέχρι την πλήρη αποκατάσταση της ελεύθερης κυκλοφορίας.

Αυτό είναι σημαντικό όχι μόνο για να επανέλθει η οικονομία σε πορεία πλήρους ανάκαμψης, αλλά και για κοινωνικούς και οικογενειακούς λόγους. Πολλά μέλη οικογενειών ζουν χωριστά για πολύ καιρό, προκειμένου να βοηθήσουν στην αναχαίτιση του ιού. Συχνά, οι πολίτες αποφεύγουν να επιστρέψουν στις οικογένειές τους, προκειμένου να συμβάλουν με τον τρόπο τους στην καταπολέμηση της κρίσης, είτε από τα νοσοκομεία, τους οίκους ευγηρίας, τον γεωργικό τομέα ή τον κλάδο των υπηρεσιών. Μόλις η επιδημιολογική κατάσταση το επιτρέψει, οι άνθρωποι πρέπει να μπορούν να ταξιδεύουν με ασφάλεια για να επανενωθούν με τις οικογένειές τους.

Τα ζητήματα αυτά συζητήθηκαν με τους εκπροσώπους των κρατών μελών· το ακόλουθο διάγραμμα συνοψίζει τα κριτήρια και τις αρχές για μια συντονισμένη προσέγγιση.

Criteria and principles of a coordinated approach for removing restrictions on free movement and lifting internal border control

Economic and social considerations:

Ensure facilitated transit
Healthcare, cross-border and frontier workers, seasonal workers in agriculture, transport workers
Important family reasons, repatriation
Prioritise transport of goods and provision of services
Construction and manufacturing activities
Other economic purposes
Leisure and tourism (holiday houses, hotels, parks)

Gradual Approach
Information Exchange
Clear Communication to all stakeholders and citizens
Proportionate & non-discriminatory measures
Constant monitoring of measures
Building mutual trust

Epidemiological situation:

- ▶ Sustained reduction in the number of new infections/ reproduction rate, (net) hospitalisations and patients in intensive care
- ▶ Capacity and readiness of national health systems
- ▶ Testing, contact tracing, isolation and quarantine

Containment and physical distancing:

- Health checks as appropriate
- Personal protective equipment
- Technological solutions, e.g. use of interoperable voluntary cross-border tracing applications (apps)
- Separation of passengers or other additional safeguards/equivalent measures
- Coordination between origin and destination countries as regards air travel, ferries, etc
- Strong monitoring

III.2. Μια σταδιακή προσέγγιση

Η εκτίμηση επικινδυνότητας που διενήργησε το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η άρση των μέτρων με πολύ γρήγορο ή μη συντονισμένο τρόπο, χωρίς να υπάρχει κατάλληλη παρακολούθηση και ικανότητα του συστήματος υγείας, ενδέχεται να οδηγήσει σε αιφνίδια επανεμφάνιση διαρκούς μετάδοσης στην κοινότητα ⁽¹⁸⁾. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο —με τον ίδιο τρόπο που οι εγχώριοι περιορισμοί υπόκεινται σε σταδιακή χαλάρωση— θα πρέπει να προβλεφθεί μια σταδιακή προσέγγιση για την άρση των περιορισμών στις μετακινήσεις και των συνοριακών ελέγχων. Η διαδικασία μπορεί να δομηθεί σε τρεις φάσεις, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που αναφέρονται στην ενότητα III.1. Η μετάβαση από τη φάση 0, δηλαδή από την τρέχουσα κατάσταση, στις επόμενες φάσεις θα πρέπει να γίνει με ευέλικτο τρόπο, οπισθοχωρώντας αν χρειαστεί σε περίπτωση επιδείνωσης της επιδημιολογικής κατάστασης. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να καταρτιστούν κατάλληλα σχέδια ετοιμότητας ώστε να καταστεί δυνατή η ταχεία επαναφορά των μέτρων ή η ταχύτερη άρση αυτών από ό,τι αναμενόταν, ανάλογα με την εξέλιξη της επιδημιολογικής κατάστασης.

Κατά τη σταδιακή άρση των περιορισμών στις μετακινήσεις, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο να ληφθεί υπόψη η πρακτική πρόοδος όσον αφορά τη διασφάλιση της τήρησης φυσικής απόστασης ή ισοδύναμων μέτρων ανάσχεσης στους τομείς που έχουν μεγαλύτερη σημασία για τις μετακινήσεις, ιδίως σε διάφορους τρόπους μεταφορών και σε τύπους καταλυμάτων. Οι κατευθυντήριες γραμμές για τη σταδιακή αποκατάσταση των υπηρεσιών μεταφορών και της συνδεσιμότητας και οι οδηγίες για τα πρωτόκολλα υγείας στις εγκαταστάσεις φιλοξενίας ⁽¹⁹⁾, που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή μαζί με την παρούσα ανακοίνωση, παρέχουν συγκεκριμένα στοιχεία στις αρμόδιες αρχές ή στους φορείς του κλάδου ώστε να προσδιορίσουν περαιτέρω μέτρα που θα επιτρέπουν ισοδύναμα επίπεδα προστασίας, και στους οικονομικούς φορείς ώστε να εφαρμόσουν τα εν λόγω μέτρα, ιδίως στους τομείς των μεταφορών και του τουρισμού. Η πρακτική εφαρμογή αυτών των κατευθυντήριων γραμμών και αρχών θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την άρση των περιορισμών στις μετακινήσεις και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα.

Όσον αφορά ειδικότερα **τον τουρισμό και τις μεταφορές**, η σταδιακή άρση των περιορισμών στις μετακινήσεις και των ελέγχων θα πρέπει να λαμβάνει επίσης υπόψη τον οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο της πανδημίας και τα σχετικά προληπτικά μέτρα. Με νέες κατευθυντήριες γραμμές ⁽²⁰⁾, πρωτόκολλα και πρότυπα για την COVID-19 μπορεί να διασφαλιστεί ότι υφίστανται εφαρμόσιμα, προστά και αναλογικά μέτρα για τη μείωση των κινδύνων των μετακινήσεων: για διάφορους τρόπους μεταφοράς επιβατών, ενοίκιαση αυτοκινήτων, σκάφη αναψυχής, διάφορους τύπους καταλυμάτων, εγκαταστάσεις φιλοξενίας, αξιοθέατα, εκθέσεις κ.λπ. Μετά την αποτελεσματική εφαρμογή των εν λόγω πρωτοκόλλων, θα μπορούν να αρθούν οι περιορισμοί στις μετακινήσεις για τους εν λόγω τρόπους μεταφοράς και για ορισμένα είδη τουριστικών δραστηριοτήτων, ενόψει του προγραμματισμού των ταξιδιών για διακοπές, όπως αναφέρεται στον κοινό χάρτη πορείας.

— Φάση 0: Τρέχουσα κατάσταση

Η πανδημία της COVID-19 οδήγησε πολλά κράτη μέλη να εφαρμόσουν εκτεταμένα μέτρα στις κοινότητες, μεταξύ άλλων μέτρα περιορισμού και τήρησης φυσικής απόστασης, με δραματικές επιπτώσεις για τις μετακινήσεις τόσο εντός όσο και εκτός συνόρων. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη θέσπισαν προσωρινούς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα με στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας. Επιπλέον, εφαρμόστηκαν περιορισμοί στις μη ουσιώδεις μετακινήσεις στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης μετά τη δημοσίευση των οδηγιών της Επιτροπής στις 30 Μαρτίου.

Για την αντιμετώπιση των σοβαρών προβλημάτων που προκαλούνται από την επαναφορά των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα και τους περιορισμούς στις μετακινήσεις, και για τον μετριασμό των επιπτώσεων στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, η Επιτροπή κινητοποίησε όλους τους αναγκαίους πόρους και παρέιχε συντονισμό σε επίπεδο ΕΕ. Επιπλέον, η Επιτροπή εξέδωσε πρακτικές οδηγίες για να διασφαλίσει τη συνεχή ροή ζωτικών αγαθών σε ολόκληρη την ΕΕ μέσω πράσινων λωρίδων διέλευσης των συνόρων, να διευκολύνει τις εμπορευματικές αερομεταφορές και να εγγυηθεί την άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων ⁽²¹⁾.

Σε πολλά μέρη της ΕΕ, τα κρίσιμης σημασίας επαγγέλματα ασκούνται από πρόσωπα που ζουν σε ένα κράτος μέλος αλλά εργάζονται σε άλλο. Επομένως, οι περιορισμοί που έχουν θεσπίσει τα κράτη μέλη ως προς τη διέλευση των συνόρων τους προκαλούν πρόσθετες δυσκολίες και ενδέχεται να παρεμποδίσουν τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση της κρίσης της COVID-19. Παρόλο που η επί τόπου κατάσταση έχει βελτιωθεί μετά την έγκριση των κατευθυντήριων οδηγιών σχετικά με την άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα στη διέλευση ορισμένων εσωτερικών συνόρων. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιτρέπουν στους εργαζομένους, και ιδίως στους εργαζομένους στις μεταφορές, αλλά και στους μεθοριακούς, τους αποσπασμένους και τους εποχιακούς εργαζομένους, καθώς και στους παρόχους υπηρεσιών, να διασχίζουν τα σύνορα και να έχουν απρόσκοπτη πρόσβαση στον χώρο εργασίας τους ⁽²²⁾. Αυτό θα πρέπει να ισχύει και στην περίπτωση που οι εν λόγω εργαζόμενοι και πάροχοι υπηρεσιών διέρχονται μέσω ενός κράτους μέλους. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενημερώνουν τους εργοδότες για την ανάγκη να εξασφαλίζουν επαρκή προστασία της υγείας και της ασφάλειας.

⁽¹⁸⁾ Εκτίμηση επικινδυνότητας του ECDC.

⁽¹⁹⁾ C(2020) 3139 και C(2020) 3251.

⁽²⁰⁾ C(2020) 3139.

⁽²¹⁾ Για να δείτε όλες τις κατευθυντήριες γραμμές, επισκεφτείτε το https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/travel-and-transportation-during-coronavirus-pandemic_el.

⁽²²⁾ Για τον μη εξαντλητικό κατάλογο των κρίσιμης σημασίας επαγγελμάτων, βλ. αιτιολογική σκέψη 2 των κατευθυντήριων οδηγιών σχετικά με την άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή στις 30 Μαρτίου 2020: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330(03)).

Η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για να οριστικοποιήσει το συντομότερο δυνατόν την εν εξελίξει αναθεώρηση των κανόνων συντονισμού της κοινωνικής ασφάλισης [κανονισμοί (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και αριθ. 987/2009], η οποία θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι μετακινούμενοι εργαζόμενοι που πλήττονται από την κρίση και, ιδίως, από το κλείσιμο των συνόρων μπορούν να βασίζονται σε ένα εύρυθμο σύστημα συντονισμού της κοινωνικής ασφάλισης, με εκσυγχρονισμένους κανόνες που θα εγγυώνται περαιτέρω τα δικαιώματά τους.

Οι προαναφερθείσες κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής έχουν μετριάσει σε σημαντικό βαθμό τις επιπτώσεις των περιορισμών στην ενιαία αγορά και την ελεύθερη κυκλοφορία, και θα πρέπει να εφαρμόζονται έως ότου αρθούν οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα και οι γενικότεροι περιορισμοί στις μετακινήσεις.

— **Φάση 1: Προς την αποκατάσταση της ελεύθερης κυκλοφορίας μέσω της μερικής άρσης των περιορισμών και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα**

Οι περιορισμοί στις μετακινήσεις και οι έλεγχοι στα σύνορα θα πρέπει να αρθούν σταδιακά **σε ολόκληρη την ΕΕ**, εάν οι επιδημιολογικές εξελίξεις σε ολόκληρη την Ευρώπη συνεχίσουν την τρέχουσα θετική τους τάση, ιδίως όταν επιτευχθεί επαρκώς χαμηλό ποσοστό μετάδοσης. Εάν αυτό δεν είναι άμεσα δυνατό, οι περιορισμοί στις μετακινήσεις και οι συνοριακοί έλεγχοι θα πρέπει να αρθούν για **τις περιφέρειες, τις περιοχές και τα κράτη μέλη** με θετική εξέλιξη και αρκετά παρεμφερή επιδημιολογική κατάσταση. Σε περίπτωση που η επιδημιολογική κατάσταση είναι λιγότερο παρεμφερής, θα μπορούσαν να εφαρμοστούν πρόσθετες διασφαλίσεις και μέτρα, καθώς και παρακολούθηση.

Το πρώτο βήμα για να καταστεί αυτό δυνατό είναι η χαλάρωση των εγχώριων περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία, όταν η εγχώρια επιδημιολογική κατάσταση το επιτρέπει. Όσον αφορά τις διασυνοριακές μεταφορές, θα πρέπει να πληρούνται οι απαιτήσεις ασφάλειας για τους διάφορους τρόπους μεταφορών, όπως ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τη σταδιακή αποκατάσταση των υπηρεσιών μεταφορών και της συνδεσιμότητας, ενώ θα πρέπει να διασφαλίζεται παρακολούθηση εκεί που η επιδημιολογική κατάσταση είναι λιγότερο παρεμφερής. Όταν ένα κράτος μέλος αποφασίσει να επιτρέψει μετακινήσεις στην επικράτειά του ή σε συγκεκριμένες περιφέρειες και περιοχές εντός της επικράτειάς του, θα πρέπει να το πράξει κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις —επιτρέποντας τις μετακινήσεις από όλες τις περιφέρειες ή χώρες της ΕΕ με παρεμφερή επιδημιολογική κατάσταση.

Εάν δεν έχει αποφασιστεί ακόμα η πλήρης άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, θα μπορούσαν να ληφθούν μέτρα για την έναρξη της διαδικασίας άρσης των περιορισμών, όπως η αντικατάσταση των συστηματικών συνοριακών ελέγχων από συνοριακούς ελέγχους βάσει εκτίμησης επικινδυνότητας ή από μέτρα της τοπικής αστυνομίας.

Η άρση των περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία και των συνοριακών ελέγχων θα απαιτήσει, μεταξύ άλλων, τον στενό συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών. Όλα τα κράτη μέλη πρέπει να ενημερώνονται πριν από οποιαδήποτε νέα ρύθμιση και πρέπει πάντοτε να είναι σαφές ότι τυχόν αποφάσεις επιλεκτικού περιορισμού των μετακινήσεων προς ή από συγκεκριμένες περιφέρειες ενός κράτους μέλους πραγματοποιούνται σε πλήρως αντικειμενική βάση: οι όποιοι εναπομείναντες περιορισμοί θα πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά σε ζητήματα δημόσιας υγείας και θα πρέπει να σχεδιάζονται κατά τρόπο αναλογικό που δεν εισάγει διακρίσεις. Ειδικότερα, όταν ένα κράτος μέλος αποφασίσει να άρει τους περιορισμούς στις μετακινήσεις από και προς άλλο κράτος μέλος, ή όσον αφορά περιφέρειες ή περιοχές του ενός ή του άλλου κράτους μέλους, η εν λόγω απόφαση πρέπει να ισχύει αδιακρίτως για όλους τους πολίτες της ΕΕ και για όλους τους κατοίκους του εν λόγω κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους, και θα πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα μέρη της Ένωσης με παρεμφερή επιδημιολογική κατάσταση. Η άρση των ελέγχων δεν θα πρέπει να περιορίζεται στα γειτονικά κράτη μέλη με βάση τη γεωγραφική εγγύτητα, αλλά να επεκτείνεται σε περιφέρειες με βάση συγκρίσιμες επιδημιολογικές καταστάσεις και την εφαρμογή οδηγιών για την υγεία, ανεξάρτητα από την εγγύτητα των εν λόγω περιφερειών. Θα πρέπει να διευκολύνεται η ομαλή διέλευση τόσο για επαγγελματικούς όσο και για προσωπικούς λόγους.

Η ομαλή και ασφαλής μετακίνηση θα πρέπει να είναι δυνατή για επαγγελματικούς λόγους, αλλά είναι επίσης σημαντική για **προσωπικούς λόγους, όπως οι επισκέψεις στην οικογένεια**. Η κρίση ανάγκασε μέλη οικογενειών να ζουν χωριστά για μεγάλες περιόδους σε διαφορετικά κράτη μέλη, και πολλά από αυτά τα μέλη οικογενειών συνέβαλαν σημαντικά στην καταπολέμηση του ιού. Προκειμένου να τιμηθεί η εν λόγω συνεισφορά τους, είναι σημαντικό να επιτραπεί η ασφαλής επανασύνδεση των οικογενειών σε όλα τα κράτη μέλη με παρεμφερή επιδημιολογική κατάσταση.

— **Φάση 2: Γενική άρση των περιορισμών και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα**

Η τελευταία αυτή φάση, όταν η επιδημιολογική κατάσταση σε όλη την ΕΕ είναι επαρκώς θετική και συγκλίνουσα, θα συνίσταται στην άρση όλων των περιορισμών και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα που σχετίζονται με την COVID-19, με παράλληλη διατήρηση των απαραίτητων υγειονομικών μέτρων (προσωπική υγιεινή, τήρηση φυσικής απόστασης κ.λπ.) στην επικράτεια των κρατών μελών (ή σε μέρος αυτής) και με διεξαγωγή εκτεταμένων ενημερωτικών εκστρατειών. Οι οδηγίες που ορίζουν απαιτήσεις ασφάλειας για τους διάφορους τρόπους μεταφορών και διαμονής θα πρέπει να συνεχίσουν να πληρούνται, ώστε να αποκατασταθεί πλήρως η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων και υπηρεσιών.

IV. ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ

Παρόλο που η Επιτροπή μπορεί να διαδραματίσει υποστηρικτικό και συντονιστικό ρόλο στην προετοιμασία αποφάσεων για την άρση των περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, τα κράτη μέλη είναι αυτά που αξιολογούν την κατάσταση στη χώρα τους με βάση τα προαναφερθέντα κριτήρια και λαμβάνουν την απόφαση για την άρση των περιορισμών. Όπως ισχύει με τις αποφάσεις για την επαναφορά προσωρινών ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, οι αποφάσεις για την άρση των ελέγχων θα πρέπει να λαμβάνονται σε συνεννόηση με τα άλλα κράτη μέλη, ιδίως εκείνα που επηρεάζονται άμεσα.

Από την έναρξη της επιδημικής έξαρσης, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη έχουν συμμετάσχει σε τακτική ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών σε διάφορα φόρουμ, μεταξύ άλλων σε τεχνικό επίπεδο στην «ομάδα ενημέρωσης για την COVID-19 – εσωτερικές υποθέσεις» και σε πολιτικό επίπεδο μέσω των τακτικών συνεδριάσεων με βιντεοδιάσκεψη που συγκαλεί η Επιτροπή. Η εξασφάλιση στενού συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών, με βάση την αμοιβαία εμπιστοσύνη και τη συνεργασία για την επίτευξη κοινών στόχων, είναι υψίστης σημασίας και θα πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί μέρος της σταδιακής προσέγγισης. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρέχει τα εν λόγω φόρουμ για τέτοιου είδους ανταλλαγές, με στόχο τη διευκόλυνση και την προετοιμασία της διαδικασίας λήψης αποφάσεων για τη συντονισμένη και σταδιακή άρση των περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής εξόδου, της ανταλλαγής πληροφοριών και της παρακολούθησης του έργου της «ομάδας ενημέρωσης για την COVID-19 – εσωτερικές υποθέσεις», θα πρέπει να ενταθί ο συντονισμός ώστε να διασφαλιστεί στοχευμένη και συνεπής προσέγγιση για την άρση των περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία και των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ΕΕ, με παράλληλη εξασφάλιση της αναγκαίας ευελιξίας για τις εμπλεκόμενες χώρες.

Προκειμένου να αποφευχθεί η δημιουργία νέου μηχανισμού ή πλατφόρμας συντονισμού, η Επιτροπή προτείνει η κατάρτιση συγκεκριμένων συστάσεων να πραγματοποιείται εντός ήδη υφιστάμενων πλαισίων που λειτουργούν εύρυθμα. Αυτό θα μπορούσε, για παράδειγμα, να γίνει στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων ρυθμίσεων της ΕΕ για την πολιτική αντιμετώπιση κρίσεων (IPCR), που βρίσκονται πλέον σε πλήρη λειτουργία. Το Συμβούλιο θα μπορούσε να εντατικοποιήσει τον άτυπο συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης στοχευμένων συστάσεων. Βεβαίως, η Επιτροπή θα συνεχίσει να εκπληρώνει τον θεσμικό της ρόλο, μεταξύ άλλων διευκολύνοντας την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών σε τεχνικό επίπεδο.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί ένα βήμα για τη στήριξη των κρατών μελών στις προσπάθειές τους να άρουν τους περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία και τον έλεγχο των εσωτερικών συνόρων. Δεδομένης της συνεχώς εξελισσόμενης και δυναμικής κατάστασης της πανδημίας της COVID-19, η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών θα συνεχιστεί σε τεχνικό επίπεδο, με επακόλουθες ενέργειες σε πολιτικό επίπεδο όπου κρίνεται χρήσιμο. Όπως επισημαίνεται στον κοινό χάρτη πορείας, θα εφαρμοστεί μια προσεκτικά σταθμισμένη, συντονισμένη και σταδιακή προσέγγιση. Επιπλέον, η Επιτροπή θα συνεχίσει να αναλύει την αναλογικότητα των μέτρων που λαμβάνουν τα κράτη μέλη για να αντιμετωπίσουν την πανδημία της COVID-19 όσον αφορά τα εσωτερικά και τα εξωτερικά σύνορα και τους περιορισμούς στις μετακινήσεις, και θα παρεμβαίνει ζητώντας την άρση των μέτρων που θεωρούνται δυσανάλογα.

Παρόλο που είναι σαφές ότι η απόφαση για την αποκατάσταση της ελεύθερης κυκλοφορίας με την άρση των συνοριακών ελέγχων και των περιορισμών στις μετακινήσεις αποτελεί ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο ζήτημα, πρόκειται για ουσιαστικό μέρος της σταδιακής άρσης των περιορισμών που αντιμετωπίζουν σήμερα πολίτες και επιχειρήσεις. Η καθυστέρηση της εν λόγω διαδικασίας πέρα απ' αυτό που απαιτείται για λόγους δημόσιας υγείας συνεπάγεται σημαντική επιβάρυνση όχι μόνο της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς, αλλά και της ζωής εκατομμυρίων πολιτών της ΕΕ, που στερούνται τα οφέλη της ελεύθερης κυκλοφορίας, η οποία αποτελεί βασικό επίτευγμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αποκατάσταση της ομαλής λειτουργίας της ενιαίας αγοράς αποτελεί κύρια προϋπόθεση για την ανάκαμψη των οικονομιών της ΕΕ και, ιδίως, του σημαντικού τουριστικού οικοσυστήματος και των μεταφορών.

Η Επιτροπή είναι έτοιμη να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της «ομάδας ενημέρωσης για την COVID-19 – εσωτερικές υποθέσεις» και των ολοκληρωμένων ρυθμίσεων της ΕΕ για την πολιτική αντιμετώπιση κρίσεων, με σκοπό να ανοίξει ο δρόμος για τις φάσεις 1 και 2 μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες, και με γενικό στόχο την αποκατάσταση της ακεραιότητας του χώρου Σένγκεν και την επιστροφή στην —απεριόριστη και χωρίς σύνορα— ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εργαζομένων, αγαθών και υπηρεσιών εντός της ΕΕ.